

DE KATHOLIEKE CONTRAREFORMATIE IN DE 21STE EEUW

HIJ IS VERREZEN !

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT / P106088

V.U.: E. GOVAERTS, POSTBUS 14, 2650 EDEGEM

NR. 21 / MEI-JUNI 2006

AFGIFTEKANTOOR : ANTWERPEN X

DE KERK, DE KERK ALLEEN !

Wij zijn uiteindelijk slechts werktuigen in de handen van de Heer, brengt Benedictus XVI ons in herinnering op het einde van zijn eerste encycliek. Deze gedachte moet ons bevrijden van onze pretentie dat wij uit onszelf, en alleen, moeten arbeiden « **voor de hervorming waaraan de wereld nood heeft** » – en *a fortiori* voor de Contrareformatie in de Kerk, die zo noodzakelijk is voor de redding van de wereld. Wie dat begrijpt, « **zal nederig doen wat binnen zijn mogelijkheden ligt om te doen, en al het andere nederig toevertrouwen aan de Heer. Het is God die over de wereld heerst, niet wij. Wat ons betreft, laten wij ons eenvoudigweg in Zijn dienst stellen, zoveel als wij kunnen, en zolang Hij er ons de kracht toe geeft** » (DEUS CARITAS EST, nr. 35).

Paus Benedictus XVI in gebed bij de Lourdesgrot in de tuinen van het Vaticaan, op 31 mei 2005 (GALAZKA/SIPA).

DE Heilige Vader brengt de mooie woorden die wij in de inleiding geciteerd hebben ook in de praktijk. Al meer dan een jaar gaat hij zijn weg, geruisloos en « *nederig* », met grote voorzichtigheid ook, vanuit de diepe bekommernis om elke « breuk » te vermijden. Hij onderwijst het katholiek geloof in het licht van een diep innerlijk leven, zoals blijkt uit zijn sermoenen en geestelijke aansporingen.

Zijn eerste encycliek is een oproep tot vereniging met God, die *NAASTENLIEFDE* is, en bijgevolg is het ook een oproep tot eenheid onder ons allemaal, kinderen van de Rooms-katholieke Kerk, bisschoppen, priesters, diakens, gewijde personen en gelovige leken.

De leden van de *Katholieke Contrareformatie* willen zonder voorbehoud op deze oproep antwoorden, te meer omdat zij al meer dan dertig jaar een *EENHEIDSFORMULE* ter goedkeuring voorleggen aan de H. Stoel en aan hun bisschoppen. In deze formule geven zij uitdrukking aan hun geloof en hun actieprogramma, dat op het punt stond met welslagen bekroond te worden onder het pontificaat van Joannes-Paulus I. God liet dit niet toe, maar het lijkt er op dat deze formule voor de dag van vandaag geschreven werd. Wij drukken ze hierna volledig af, onveranderd, onveranderbaar. Mocht zij de weg vinden naar het hart van onze geliefde Opperherder die zo vurig verlangt naar verzoening onder de katholieken.

EENHEIDSFORMULE

Deze tekst werd opgesteld door abbé Georges de Nantes in september 1974, onder het pontificaat van Paus Paulus VI. Op het Congres dat doorging in het Maison Saint-Joseph op 28 en 29 september van dat jaar werd de tekst onderschreven door de 155 kringleiders van de « Liga van de katholieke Contrareformatie ». Vandaag, 32 jaar later, heeft broeder Bruno in deze tekst alleen de naam van Paulus VI vervangen door die van Benedictus XVI.

DOOR ons doopsel en ons geloof zijn wij leden van de Heilige Rooms-katholieke Kerk. Wij zijn verenigd met God als aangenomen kinderen met hun Schepper en Vader. Wij zijn verenigd met het Woord van God, Jezus Christus, die ons heeft vrijgekocht en verlost ten koste van zijn eigen Bloed, als leerlingen en broeders. Wij zijn verenigd met de H. Geest en nemen deel aan zijn inspiratie en zijn genade als zijn getuigen te midden van de wereld.

Geheel onze zekerheid en ons heil zijn daarom gelegen in onze Moeder de H. Kerk en in onze onderwerping aan haar zichtbaar hoofd, onze H. Vader de Paus, en aan onze bisschoppen in vereniging met hem, volgens de leer van Jezus Christus en het recht dat vastgelegd is door de kerkelijke traditie. Wij verklaren onszelf leden van de Ene Kerk, Mystiek Lichaam van Christus, trouw aan haar wettige Herders en broeders van allen die deel hebben aan hetzelfde geloof, dezelfde sacramenten, dezelfde gemeenschap van geestelijke goederen en naastenliefde.

I. DE WETTEN VAN DE KATHOLIEKE EENHEID

Temidden van de tegenstellingen en de intolerantie die deze familie van God op gevaarlijke wijze verdeelt, willen wij ons met een oprecht en ruim hart schikken naar de wetten van de katholieke eenheid. Wij willen de wegen van de christelijke verzoening terugvinden en de dienst van God, het welzijn van de Kerk en de vrede onder broeders vóór en boven alles stellen wat eigen is aan onszelf, zoals onze meningsverschillen.

Ons gebed en onze inspanningen gaan naar het bevorderen van de vrede in de Kerk, volgens deze twee principes :

1. HET FUNDAMENT VAN DE EENHEID IS HET GELOOF in de zuivere waarheid van de geopenbaarde Mysteries van God, waarvan het integraal onderricht door de Kerk de authentieke en onfeilbare uitdrukking is. Bijgevolg verklaren wij dat wij ons aansluiten bij elk onderricht van het Leergezag, het gewone zowel als het buitengewone, en dat wij elke nieuwlichterij of afwijking van de leer verwerpen die schade zou kunnen berokkenen aan de

onaantastbare schat van de Openbaring. Meer nog, wij zullen ons voorzichtig onthouden van elke gevaarlijke mening die afwijkt van de Traditie van de Vaders.

Als anderen volgens ons afwijken van het ware geloof en het onderricht van de Kerk vergiftigen, moeten wij hen berispen, hun opinies bestrijden en tenslotte een beroep doen op het beslissend oordeel van het Leergezag. Ondertussen mogen wij echter niet ophouden hen als leden van de H. Kerk te beschouwen, evengoed als wijzelf zijn, en hen te eren als onze broeders in Jezus Christus, want alleen het soeverein oordeel van de Kerk bepaalt de ketterij en slaat de ketter in de ban. Nooit zullen wij ons eigen oordeel in de plaats van dat van de Kerk stellen.

2. DE BAND VAN DE EENHEID IS DE NAASTENLIEFDE die, door de krachten van de goddelijke genade, de liefde tot onze God en Vader verenigt met de liefde voor onze broeders, en allereerst voor hen die het dichtst bij ons staan : onze christelijk-katholieke broeders. Bijgevolg erkennen wij onze Heilige Vader Paus Benedictus XVI als Opperherder, opvolger van de H. Petrus en plaatsvervanger van Jezus Christus. Wij erkennen onze bisschoppen, officieel met hem verenigd, als opvolgers van de Apostelen en herders van de plaatselijke kerken in eenheid met de Paus. Wij erkennen tenslotte ook als onze broeders en vaders die samen met ons onze christelijke gemeenschappen vormen de priesters die door het canoniek recht met gezag bekleed zijn en de gelovigen die regelmatig toegelaten zijn tot de kerkelijke en eucharistische gemeenschap. Wij willen van hen houden in rechtvaardigheid, vroomheid en godsdienstigheid.

Als anderen door een daad van eigen wil, weloverwogen en overduidelijk, de band van de katholieke eenheid verbreken en zich losmaken van de zichtbare, apostolische en hiërarchische Kerkgemeenschap, dan moeten wij hen daarvan verwittigen, hen berispen en hun drijfverijen bekampen. En als zij volharden, dan moeten wij ons van hen en van hun sekten afscheiden zonder te wachten op het oordeel en de sanctie van de Kerk, in het besef dat het schisma zichzelf uitroept door zijn opstandigheid en zijn afwijzing van het leerstellig, pastoraal en juridisch gezag van de apostolische

en Roomse hiërarchie. Nooit zullen wij deelnemen aan enige eredienst, leer of werk buiten de katholieke *communio*.

II. HET DRIEVOUDIG AMBT VAN DE HIËRARCHIE

Maar omdat onze trouw nauw verbonden is met het goddelijk gezag van de hiërarchie, kan die trouw zonder dat gezag niet voortbestaan. Zij roept het ter hulp in tijden van gevaar. Als gelovigen in Christus hebben wij het recht én de plicht om onze Herders te herinneren aan de noodzaak van hun functie en aan de hoogdringendheid van hun dienst ten bate van de katholieke eenheid. Zij immers, en zij alleen, vormen de onderwijzende, heiligende en regerende Kerk. De kerkelijke hiërarchie heeft een drievoudige opdracht :

1. HAAR ONDERRICHT VAN DE WARE LEER en haar efficiënte veroordeling van elke dwaling die opduikt binnen het christenvolk zijn voor ons even noodzakelijk als de lucht die wij inademen. Het is haar plicht om het woord te ontnemen aan ieder die leugens onderwijst, aan elke ongelovige, elke scepticus, elke ketter. Het is haar plicht, en zij kan die niet verwaarlozen zonder aan plichtsverzuim te doen, om aan alle gedoopten die naar haar luisteren de catechismus en de prediking te geven in hun meest volledige en zuivere vorm, want deze zijn noodzakelijk voor onze redding. Daarom eisen wij dat elke aanklacht of kritiek aangaande het onderricht van het geloof zorgzaam en efficiënt onderzocht wordt, ten bate van de vrede van de zielen en de eenheid van de geesten, zoals het altijd een absolute regel geweest is in de Kerk.

2. HAAR INSTANDHOUDING VAN DE SACRAMENTELE RITEN en de waarborg die zij biedt dat deze ritens rechtsgeldig en geoorloofd toegediend worden, zijn voor ons belangrijker dan het brood en de wijn waarmee wij ons lichaam voeden. Het is haar onvervreembare plicht om de toediening van de sacramenten te controleren en alle klachten met betrekking tot het gewijde ambt in ontvangst te nemen om er het gepaste gevolg aan te geven. In het bijzonder moet de viering van het Heilig Misoffer verzekerd worden in geldige, waardige en stichtende vormen ; elke inbreuk op de door God ingestelde ritus en op de liturgische regels van de Kerk moet publiekelijk aan de kaak gesteld worden, en elke herhaling ervan moet verplicht gesanctioneerd worden. Alleen zo kan de organische eenheid van de eucharistische gemeenschap bewaard blijven. De onverschilligheid of de traagheid van de bisschop in zo een ernstige materie moet het voorwerp uitmaken van een beroep op Rome door eender wie die er getuige van is ; en Rome kan dit beroep niet weigeren of negeren zonder aan zijn plicht te verzaken. Is de eucharistische eenheid immers niet het teken en het sacrament van de eenheid van de Kerk ?

3. HAAR HEERSCHAPPIJ OVER DE CLERUS EN HET GELOVIGE VOLK kan de rust van de bovennatuurlijke orde en de wederzijdse naastenliefde slechts bewaren en doen bloeien onder bepaalde voorwaarden. Deze hebben betrekking op de naleving van het canoniek recht en het gewoonterecht, die het respect voor de personen verzekeren. Niemand mag verhinderd worden zijn godsdienst te belijden volgens de traditie van zijn voorouders, niemand mag gedwongen worden nieuwigheden die nog niet vaststaan te aanvaarden. Ieder-

een – met uitzondering van de fanatieke revolutionairen – begrijpt dat er geen broederlijke eenheid in onze Kerk kan bestaan zonder respect voor het recht en de afwijzing van de willekeur op alle niveaus van de hiërarchie. Wie een inbreuk pleegt op het recht pleegt tegelijkertijd een inbreuk op het algemeen belang en op de vrijheid en veiligheid van iedereen. Een aangepast repressief optreden tegen dit soort van morele en soms zelfs fysieke geweldplegingen maakt deel uit van de pastorale taken van de hiërarchie : niemand van hen mag zich hiervan afmaken of er achteloos aan voorbij gaan. In de Kerk is geen plaats voor tirannie en evenmin voor anarchie : zij is een hiërarchische samenleving van goddelijk recht waarvan de naastenliefde het cement vormt.

III. IN DE *COMMUNIO* VAN DE KERK

Eén enkel goddelijk geloof, één enkele gewijde liturgie, één enkele kerkelijke wet – alle drie gehandhaafd door het Soeverein Gezag van één enkele hiërarchie – zonder dat er evenwel inbreuk wordt gepleegd op de wettige verscheidenheid van doctrines, riten en bijzondere rechten : dat zijn de noodzakelijke voorwaarden voor onze katholieke *communio*, dat zijn de dwingende vereisten om tot onze broederlijke verzoening te komen. Wij onderschrijven deze voorwaarden en vereisten, en wij vragen met aandrang, met zeer grote aandrang aan onze H. Vader de Paus en aan onze bisschoppen om dit alles ter harte te nemen voor de vrede van de Kerk, voor het welzijn van onze zielen en die van henzelf, opdat de wereld zou geloven en gered worden.

Wat onszelf betreft, wij zullen nooit de pretentie hebben om te onderrichten, te heiligen en te regeren over de Kerk of over één van haar onderdelen door ons in de plaats te stellen, op welke manier dan ook, van het Leergezag. Wij willen Rooms-katholieke christenen blijven in vereniging met onze H. Vader de Paus, onze bisschoppen in eenheid met hem, de priesters en de gelovigen van de universele Kerk. Wij wijzen de *communio* af met hen die zich afscheiden van de ene Kerk door het schisma, wij aanvaarden de *communio* met allen die opgenomen zijn in haar eenheid. Wij zullen altijd weigeren om oorlog te voeren met onze broeders door hen in onze eigen naam uitgesloten uit de Kerk te verklaren of ontheven uit hun gezagsfuncties, welke ook onze meningsverschillen mogen zijn. Wij zullen integendeel geheel onze bezorgdheid en verontwaardiging, al onze klachten en beschuldigingen voorleggen aan het tribunaal van de H. Kerk, opdat zij zou oordelen tussen ons en onze broeders, volgens het katholieke geloof, de katholieke wet en het katholieke recht.

Wat er ook moge gebeuren en wat het ons ook moge kosten, wij ondertekenen deze Eenheidsformule en wij leggen ze voor aan de goedkeuring of aan de correctie door het Rooms Leergezag, in de hoop dat zij een nuttige bijdrage betekent aan de verzoening van alle katholieken rondom de Gemeenschappelijke Vader, in de dienst van God en van al onze mensenbroeders. Tot glorie van God, Vader, Zoon en Heilige Geest, in de eeuwen der eeuwen. Amen !

29 september 1974 – 19 maart 2006

Georges de Nantes, priester

ZESTIG JAAR KATHOLIEKE CONTRAREFORMATIE

ZOON VAN DE KERK (5)

NAAR EEN TWEEDE AANKLACHTENBOEK (1978-1983)

DOOR BROEDER BRUNO VAN JEZUS

IN het voorjaar van 1979, enkele maanden na de uitverkiezing van Karol Wojtyła tot Paus Joannes-Paulus II, probeerde abbé de Nantes een vervolg te geven aan de stappen die ondernomen waren door de goede diensten van kardinaal Marty en Mgr. Etchegaray. Op 8 maart 1979 schreef hij een brief aan kardinaal Seper, de toenmalige prefect van de Congregatie voor de Geloofsleer :

« Opdat ik mezelf terug in gehoorzaamheid zou kunnen onderwerpen aan de Paus en aan onze bisschoppen verzoek ik om een verduidelijking van de leerstellige en disciplinaire eisen die zij stellen. Uiteraard moeten die eisen op serene wijze gescheiden worden van hun persoonlijke meningen en opinies, die natuurlijk niet tot dezelfde verplichting van mijnentwege kunnen leiden, volgens de leuze : *In necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus caritas*. Eenheid in essentiële zaken, vrijheid in zaken waarover twijfel bestaat, naastenliefde in alles.

« Ik ben van mening dat de gevraagde opheldering een grote weldaad zou zijn voor een massa zielen *die nu aarzelen tussen enerzijds een blinde onderwerping die tegengesteld is aan hun overtuiging en anderzijds een rebellie die nog minder aanvaardbaar is*. Het gaat om gelovigen die in de schoot van de Kerk, hun beminde Moeder, niet meer de “marge van vrijheid” vinden die kenmerkend was voor de vroegere tijden.

« Ik ben tot alles bereid : dat de Heilige Congregatie mij een geheel van leerstellige punten en disciplinaire maatregelen overmaakt die ik moet onderschrijven om ontslagen te worden van de canonieke sancties waaronder ik gebukt ga ; of dat de Heilige Congregatie mij de lijst vraagt van de leerstellige punten en postconciliaire disciplinaire beslissingen waarvan de aanvaarding mij moeilijk verzoenbaar lijkt met het geloof of tegengesteld aan de goddelijke wet. Alleen zo kunnen alle misverstanden uit de weg geruimd worden. Zo weet ik dan ook welke de twijfelachtige nieuwigheden en discussieerbare opinies zijn die de H. Stoel niet als verplichtend oplegt.

« Indien ik tekort schiet in de vereisten van het katholiek geloof en de katholieke eenheid, dan wil ik hierop publiekelijk terugkomen en mijn spijt betonen voor mijn misstappen, om het schandaal dat ik verwekt heb te herstellen.

« Als ik gedeeltelijk ongelijk en gedeeltelijk gelijk heb, verlang ik dat alles opgehelderd en geoordeeld wordt door het gezag van de Paus, zodat ik opnieuw ten volle tot de gemeenschap en het leven van de Kerk van vandaag kan toetreden, mijn ziel kan redden en kan werken aan het heil van mijn naasten.

« Als ik echter gedurende al die jaren van geestelijk verval en geloofsafval gelijk had – wat ik maar durf te denken doordat ik zie hoeveel heilige zielen mij begeleid hebben of gevolgd zijn in deze Katholieke Contrareformatie – dan smee ik het goddelijk gezag van de Plaatsvervanger van Jezus Christus om niet langer onrechtvaardig getroffen te worden.

« Ik stel mijn vertrouwen geenszins in mezelf maar volledig in de Heilige Kerk, in haar zichtbaar Hoofd en in haar onzichtbaar Hoofd, in de Allerheiligste Maagd Maria, de koningin die bijzonder aanroepen wordt tijdens het huidige pontificaat, in de Heilige Jozef, onze vader en beschermer. Ik kniel neer aan de voeten van Zijne Heilichheid Paus Joannes-Paulus II, ik geef hem de zorg voor mijn zaak in handen en ik vraag hem om zijn zegen als de nederigste en niet de minst beproefde van zijn zonen,

« Georges de Nantes. »

De ondertekenaar van dit pathetisch verzoekschrift ontving niet het minste antwoord. De communicatie met Rome was verbroken en elke poging om de verbinding te herstellen mislukte. Het werd dan ook al snel duidelijk dat van Joannes-Paulus II geen enkele oplossing te verwachten viel. De weg daarheen was nochtans duidelijk – té duidelijk wellicht voor mensen die al sinds het Concilie in duisternis wandelden...

In mei 1981 (op 13 mei !) gaf het secretariaat van het Vaticaan niettemin volgend officieel antwoord aan iemand van onze vriendenkring die een brief geschreven had :

« Wat abbé de Nantes betreft, herinnert het secretariaat van het Vaticaan eraan dat zijn huidige situatie niet te wijten is aan een eenvoudig misverstand met zijn bisschop, zoals u lijkt te geloven, maar wel aan ernstige theologische dwalingen.

« voor de Assessor, Mgr. A. LANZONI. »

Omdat ik me naar Bologna moest begeven voor een Congres over de Heilige Lijkwade hield ik halt te Rome om – met heel veel moeite ! – een onderhoud te bekomen, niet met Mgr. Lanzoni, die volkomen “onzichtbaar” was, maar met Mgr. Re, zijn overste, de derde persoon in de hiërarchie van het Staatssecretariaat. Ik vroeg hem welke de « *ernstige theologische dwalingen* » van abbé de Nantes waren, en kreeg als antwoord :

« Deze uitdrukking kwam slechts voor in één enkele brief die door ons dicasterium gericht was aan een privé-persoon, met de handtekening van Mgr. Lanzoni. Dit was slechts een gelegenheidsbrief... »

Mgr. Re nam de verantwoordelijkheid voor de brief op zich en onderstreepte tegelijkertijd dat er volgens hem in de geschriften en het onderricht van abbé de Nantes « *geen enkele dogmatische, leerstellige of zelfs gewoon*

maar theologische dwaling voorkwam. Niettemin kan men, veel algemener gesteld, abbé de Nantes een verkeerde kerkelijke positie verwijten.

– Wat bedoelt u daarmee? Abbé de Nantes neemt nauwgezet de “*suspensio a divinis*” in acht. Wat de “*diskwalificatie*” van augustus 1969 betreft, deze heeft geen enkele canonieke waarde.

– Dat is waar. Maar uw AFWIJZING VAN HET CONCILIE plaatst u in een verkeerde kerkelijke positie.

– Daarover gaat het juist! Abbé de Nantes van zijn kant zegt dat het precies het Concilie is dat de Paus en uzelf, Monseigneur, in een kerkelijke positie plaatst die ketters, schismatiek en schandaal verwekkend is. »

Persoonlijk verliet ik deze audiëntie veeleer ontmoedigd. Maar abbé de Nantes haastte zich om de bekentenissen van de Romeinse prelaat te publiceren en er commentaar bij te geven :

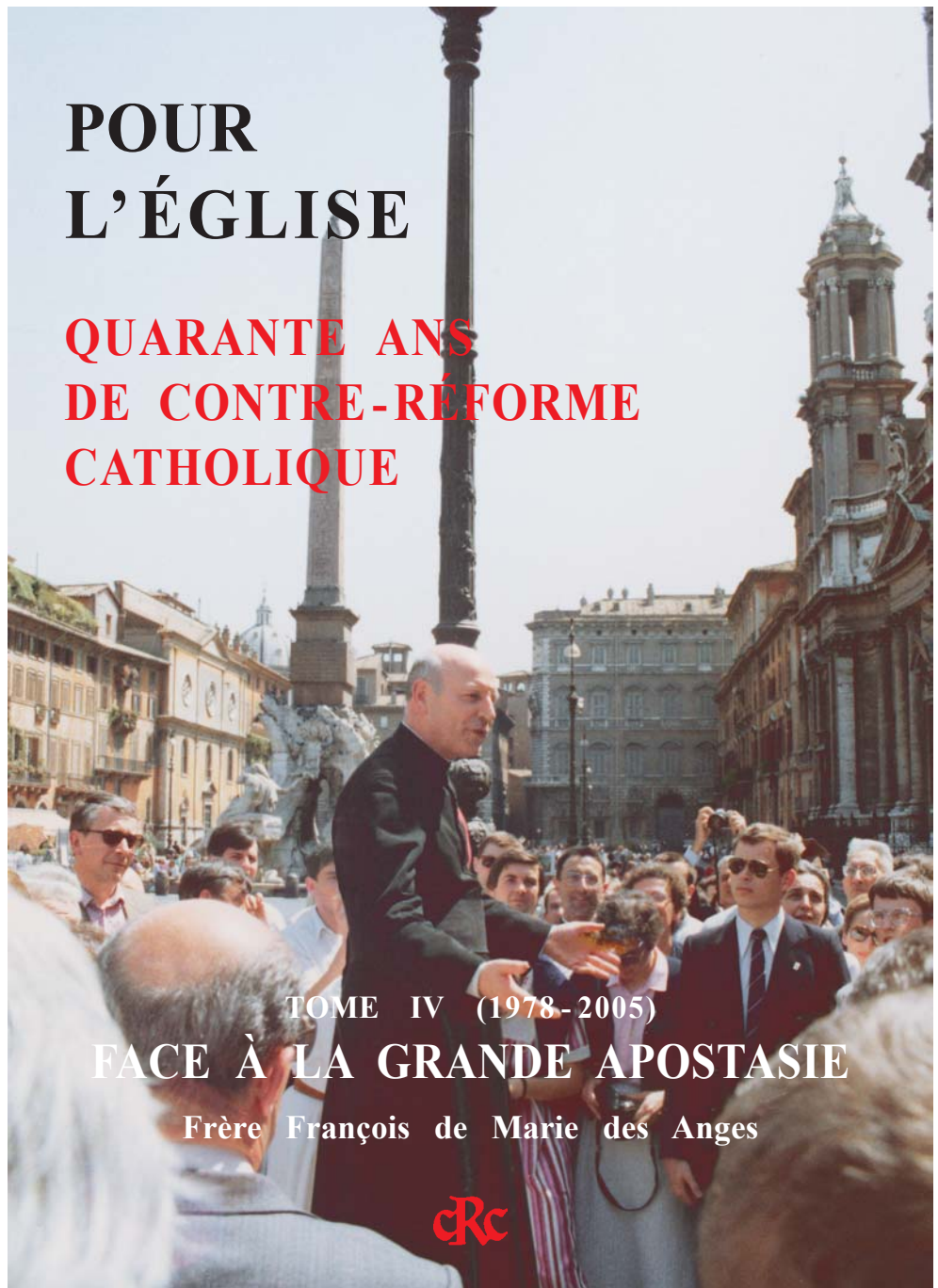
« Het voornaamste, het belangrijkste is gebeurd. Onze broeder is teruggekeerd uit Rome, zending volbracht. Een kerkelijk personage van eerste rang heeft de woorden ingetrokken die hem door een secretaris waren toegeschreven. *Na eerst geschreven te hebben dat men mij ernstige theologische dwalingen verwijt, heeft men de lasteraar ongelijk gegeven en erkend*

dat wij noch op dogmatisch noch op moreel vlak in dwaling verkeren. Wij begaan enkel de fout tegenstanders te zijn, en dat ziet men niet graag in het Vaticaan...

« Maar als erkend wordt dat ik *niet* dwaal, dan betekent dit dat Diegene die ik tegenspreek en bestrijd, tegen wie ik mij verzet in zaken van geloof en moraal, dat die *wél* dwaalt ! Als dat niet zo was, dan zou de verzoening gemakkelijk volgen, nu ik verkregen heb dat de laster ten aanzien van mijn persoon werd ingetrokken [de *suspensio* zou opgeheven worden !] »

NIEUWE VERMANING

« Hoewel ik van blaam gezuiverd ben door de assessor van het Staatssecretariaat, kan ik in ruil voor deze gerechtigheid helaas het meningsverschil niet opber-

Abbé de Nantes op de Piazza Navona in Rome, daags na de vruchteloze poging om de tweede LIBER ACCUSATIONIS aan de Paus te overhandigen (13 mei 1983). Deze foto prijkt op het kaft van het nieuwe boek van broeder François van Maria ter Engelen, dat het hele pontificaat van Joannes-Paulus II bestrijkt (*bestelling: zie kadertje p. 16*).

gen en kan ik mij in mijn verzet onmogelijk milderen. Integendeel ! HET IS ABSOLUUT NOODZAKELIJK DAT HIJ, DAT ZIJ DIE DE DWALINGEN OPSTAPELEN, IN ERNSTIGE DOGMATISCHE EN MORELE MATERIES, AFSTAND NEMEN VAN HUN DWALINGEN. En zij moeten niet rekenen op een of andere hoveling of medestander om dat van hen te vragen, maar op ons, alweer op ons, altijd weer opnieuw op ons... Een verschrikkelijke verantwoordelijkheid, en tegelijkertijd een roemrijke. Want “*wij kunnen onmogelijk niet spreken*” » (CRC nr. 173, jan. 1982, p. 1). Woord van de H. Petrus tot het Sanhedrin (Hand. 4, 20) !

Op 13 mei 1983 bracht abbé de Nantes zijn tweede LIBER ACCUSATIONIS naar Rome :

« Het moet u op de man af gezegd worden, Allerheiligste Vader, dat uw godsdienst niet langer de gods-

dienst is van Christus. Uw godsdienst is de godsdienst van de mens die zich tot god maakt en niet langer de godsdienst van God Zoon van God die mens geworden is. Want de ene religie sluit de andere uit. **Iemand in de Kerk moet opstaan en het u openlijk, publiekelijk durven zeggen**, zonder enige terughoudendheid of aarzeling, want het gaat om de geopenbaarde waarheid waarvan ons hoogste goed afhangt: onze uiteindelijke bestemming, de eer van de Kerk en de toekomstige geloofwaardigheid van haar onfeilbaar leerambt, de redding van onze zielen, de gemoedsrust van ons geweten dat zich verzet tegen uw onderricht. »

Om deze beschuldiging te staven haalt abbé de Nantes één voorbeeld aan « uit de vijfhonderd die ik zou kunnen geven »: het Koningschap van Jezus Christus, een thema waarover Paus Joannes-Paulus II het vaak heeft. In het boek « *WEES NIET BANG! ANDRÉ FROSSARD TEN HUIZE VAN JOHANNES-PAULUS II* » licht de Paus de dialoog toe tussen Christus en Pilatus, als antwoord op de vraag van Frossard welke politiek uit het Evangelie kan afgeleid worden:

« Jezus van Nazareth, ervan beschuldigd zich tot koning te willen laten uitroepen, antwoordt eerst ontkenkend aan zijn rechter: “Mijn koninkrijk is niet van deze wereld. Als mijn koninkrijk van deze wereld was, zouden mijn dienaren gestreden hebben opdat ik niet uitgeleverd zou worden aan hen die mij vervolgen [de Bijbel zegt: aan de Joden]. Maar mijn koninkrijk is niet van hier.” »

« Pilatus merkt terecht op, aldus de Paus, dat die ontkenning een bevestiging insluit. Hij vraagt dus voor de tweede maal: “Dus zijt koning?” Dan antwoordt Christus bevestigend: “Ja, ik ben koning. Ik ben geboren en in de wereld gekomen om getuigenis af te leggen van de waarheid. Ieder die uit de waarheid is, luistert naar mijn stem.” »

De uitleg van de Paus is de volgende:

« Christus is koning in die zin dat zich in hem, door zijn getuigenis over de waarheid, **het koningschap van elk menselijk wezen** openbaart, uitdrukking van het transcendente karakter van de menselijke persoon. Dát is de erfenis die eigen is aan de Kerk. »

Dit is niets meer of niets minder, zegt abbé de Nantes, dan de brutale, heiligschennende ontkenning van ons katholiek geloof:

« Deze godslastering is het hoogtepunt van uw beoog. Zij ontzet God uit zijn koningschap om dit vervolgens toe te wijzen aan de Mens, aan het nieuwe idool dat elke mens, dat alle mensen van onze tijd zouden moeten aanbidden, eren, koesteren en in zichzelf dienen, in plaats van en ter vervanging van de Godmens, Jezus Christus. Meer nog, u maakt van Onze-Lieve-Heer de gezant van deze humanistische afgodendienst, de martelaar van deze ongehoord goddeloze zaak van de waardigheid, het koningschap en de transcendentie van de mens. En zo maakt u de Kerk erfgename van deze zending: het koningschap van de Mens prediken, de cultus van de Mens belijden, de Mens – tot transcendente koning opgehemeld – tot de

dood toe dienen. Dat alles in plaats van en ter vervanging van God alleen! »

Hier herkennen we wat reeds het voorwerp was van het eerste Aanklachtenboek gericht aan Paus Paulus VI. Maar de doorslaggevende nieuwigheid is dat we nu vernemen dat « *de cultus van de mens* » – « *ons nieuw humanisme* », zoals Paulus VI zei – op het Concilie binnengevoerd werd door Karol Wojtyła, en dat deze cultus door hem alleen begrepen werd als een hegeliaanse “*synthese*” van twee tegengestelden: enerzijds de moderne wereld en de atheïstische filosofie die onze tijd kenmerkt, en anderzijds de katholieke godsdienst van een Paus die toegewijd is aan de Heilige Maagd door zijn devies « *Totus tuus* ».

De bedoeling van de TWEDE LIBER ACCUSATIONIS is dit helse kluwen te ontrafelen, in het bijzonder door de analyse van een retraite door Joannes-Paulus II gepredikt toen hij nog kardinaal Wojtyła was, aartsbisschop van Krakau, in 1976, twee jaar voor zijn verheffing op de pauselijke troon. De titel van deze retraite, « *TEKEN VAN TEGENSPRAAK* », verwijst naar de woorden van de oude Simeon tot de Maagd Maria op de dag van de Opdracht in de Tempel: « *Dit kind is bestemd tot val en opstanding van velen in Israël. Hij moet een teken van tegenspraak zijn* » (Lc. 2, 34).

Voor Joannes-Paulus II gaat het om het TEKEN VAN DE HEGELIAANSE TEGENSPRAAK tussen *thesis* en *antithese*, katholieke godsdienst en modern atheïsme. De “*synthese*” die deze tegenspraak overbrugt, is volgende openbaring door kardinaal Wojtyła aangebracht: het is een waangedachte dat God niet zou willen weten van dit koningschap van de mens, en het is zelfs méér dan een waangedachte, het is de erfzonde zelf, de ingeving van Satan! Satan heeft in den beginne een vreselijk en onrechtvaardig MISVERSTAND doen ontstaan, dat door Joannes-Paulus II doorprikt wordt.

Waarin bestaat dit MISVERSTAND? Dat als een misdaad wordt aangerekend wat voor de mens het meest natuurlijke en het meest normale is. Want het is een leugen van Satan ons te laten geloven dat God niet duldt dat de mens zichzelf tot God maakt, terwijl de mens hiertoe een onbedwingbaar verlangen heeft.

Dit is het « *nieuwe humanisme* » dat door Paulus VI afgekondigd werd in zijn slottoespraak van het Concilie, maar dat tevoren al tijdens de debatten ingevoerd was door Karol Wojtyła. Dus volgens Karol Wojtyła, die Joannes-Paulus II geworden is, « is de “*Waarheid*” waarvan Jezus getuigt vóór Pilatus niets anders dan wat Vaticanum II predikt, en waarvan Joannes-Paulus II ons verzekert dat dit het ware geloof is... Maar hij had het Concilie toen reeds naar zijn hand gezet! Dus vandaag is het Woord van God, volgens de woorden van Karol Wojtyła, het Woord van Wojtyła! Dat is momenteel in de Kerk het geloof in de mens: het geloof van Joannes-Paulus II in Joannes-Paulus II. En de cirkel is rond! »

Hoe kan de vicieuze cirkel doorbroken worden? Door het geduld van de heiligen.

[wordt vervolgd]

HET MYSTERIE VAN LODEWIJK XVII

Lange tijd heeft men gesproken over het « raadsel van Lodewijk XVII ». Volgens sommigen zou de zoon en opvolger van de onthoofde Franse koning Lodewijk XVI niet kort na zijn vader gestorven zijn, maar ontsnapt zijn uit de gevangenis en later terug opgedoken. Dit zgn. *survivantisme* werd kort geleden door wetenschappelijk onderzoek definitief weerlegd. Maar niettemin hebben we in de persoon van de beklagenswaardige jonge vorst te maken met een groot mysterie.¹

In de zeventiende eeuw stond Frankrijk op het hoogtepunt van zijn macht en invloed. De Franse koning, *le Roi très chrétien*, heerste vanuit het schitterende paleis dat in Versailles opgetrokken was over een land waar het goed en aangenaam om leven was. De Franse beschaving dwong de bewondering af van de hele wereld en stond overal model.

Het Heilig Hart van Jezus, dat aan de mensen voortdurend zijn vurige liefde wil duidelijk maken en deze onuitputtelijke liefde wil verspreid zien over heel de aarde, gaf in deze Gouden Eeuw te kennen dat het zich wou bedienen van de Franse monarchie. Vanaf 1673 verscheen Jezus' Hart aan de H. Margareta-Maria Alacoque, een kloosterzuster in het Boergondische stadje Paray-le-Monial. Op **17 juni 1689** maakte Jezus aan de kloosterlinge een boodschap bekend die bestemd was voor de koning van Frankrijk, Lodewijk XIV, de Zonnekoning, de machtigste vorst van zijn tijd. Jezus vroeg de koning om zich toe te wijden aan zijn beminnelijk Hart: « *Mijn Heilig Hart wil over het zijne triomferen en langs die weg over de harten van alle groten der aarde. Het wil heersen in zijn paleis, geschilderd worden op zijn vlaggen, gegraveerd in zijn wapens, om die de overwinning te schenken over zijn vijanden zodat hun hoogmoedige hoofden aan zijn voeten neergelegd worden, en om hem te doen triomferen over alle vijanden van de heilige Kerk.* »

Deze boodschap werd aan de koning overgebracht, **maar Lodewijk XIV weigerde er op in te gaan**. Hij wilde geen rivaal naast zich. In zijn paleis te Versailles was geen plaats voor een andere cultus dan die van de Zonnekoning... Lodewijk XIV wilde zijn hart en zijn beslissingen niet onderwerpen aan het Goddelijk Hart van Jezus. Abbé de Nantes: « *De grote Franse monarchie heeft op een dag gefaald. Zij heeft de wil van Hem die de ware Koning van Frankrijk is niet willen aan-*

vaarden. Toen Lodewijk XIV zich geconfronteerd zag met de wilsbeschikking van het Heilig Hart, heeft hij tegen zichzelf gezegd: "Maar ik ben de Soeverein! Ik ben de koning van dit koninkrijk dat zijn gelijke op aarde niet kent! We kunnen niet met twee koningen in Frankrijk zijn. Ik ben het door mijn wijding in Reims, en U, Heer, ... bent er teveel aan." »

De koning zei **NEEN** tegen zijn Heer die hem op wonderbaarlijke wijze had doen geboren worden², die van hem hield en zijn hart wilde. Deze hoogmoedige weigering werd zwaar bestraft met de Franse Revolutie, waarin de monarchie ten onder ging. Op **17 juni 1789**, dag op dag honderd jaar na het afgewezen verzoek van het Heilig Hart, riep de Derde Stand zichzelf uit tot Nationale Vergadering: de Revolutie was begonnen, en ze zou doorgaan tot het einde... tot aan de moord op *le Roi très chrétien*, de gezalfde van de Heer, de stedehouder van Christus in Frankrijk.

Een onschuldig kind heeft met zijn leven betaald voor de zware fout van zijn voorvader en voor alle misdaden die tijdens de Franse Revolutie begaan zijn. Dit kind was Lodewijk XVII, geboren op 27 maart 1785 en in afschuwelijke omstandigheden overleden in de gevangenis van de *Temple* in Parijs op 8 juni 1795, amper tien jaar oud. « *Men moet de omvang overwegen van de misdaad die tegen dit kind begaan is, en bijgevolg ook de omvang van zijn verdiensten. De dood van een onschuldige heeft altijd iets grandioos... De moord op een onschuldige, vooraf be- raamd uit haat jegens zijn persoon en datgene wat hij vertegenwoordigt, heeft een groot belang in het heilsplan van God* » (abbé de Nantes).

Het onschuldig en zuiver bloed van de « kleine koning » is als een regen van genade en erbarmen uitgegoten over het rebelse Frankrijk, opdat het opnieuw genade en vergeving zou vinden bij Christus-Koning.

(1) Deze studie gaat grotendeels terug op een artikel van broeder Bruno Bonnet-Eymard getiteld « *Le mystère de Louis XVII* » en verschenen in *Il est ressuscité!* nr. 23 van juni 2004. Bijkomende gegevens vonden we in het prachtige boek geschreven door zuster Marie-Angélique van het Kruis: « *Louis XVII, 1785-1795* », uitg. CRC, 1996 (394 pp.). – (2) Zuster Margareta van het H. Sacrament, karmelietes in Beaune, had veelvuldig tot het Kindje Jezus gebeden omdat Lodewijk XIII geen troonopvolger had. Op 15 december 1637 wist zij dank zij een openbaring dat koningin Anna van Oostenrijk in verwachting was. Dat de geboorte van de kroonprins van miraculeuze aard was, werd door de beide ouders én door het ganse koninkrijk erkend: Lodewijk XIV kreeg bij zijn geboorte de naam *Louis Dieudonné*, Lodewijk-die-God-gaf.

EEN CHARMANTE KLEINE PRINS

Lodewijk XVII ziet het levenslicht in Versailles, in het paleis van zijn vader, op 27 maart 1785, in de avonduren van een stralende Paaszondag. Overeenkomstig de traditie heeft de geboorte publiekelijk plaatsgevonden, in de kamer van zijn moeder. Het prinsje wordt al een uur na zijn geboorte gedoopt in de kapel van het paleis, waar het de naam Lodewijk-Karel en de titel van hertog van Normandië krijgt. Het natuurlijk én het bovennatuurlijk leven ontvangen op de dag van de Verrijzenis van de Heer: men kan zich moeilijk een duidelijker teken van voorbestemming inbeelden!

Rond de doopvont in de koninklijke kapel zijn, door een merkwaardig toeval, alle hoofdrolspelers van het komende drama verenigd. Madame Elisabeth, de zus van de koning, is het toonbeeld van alle deugden; zij draagt de dopeling in haar armen in naam van de koningin van Napels, zus van Marie-Antoinette en meter van het prinsje. De peter is de graaf van Provence, één van de broers van de koning. Lodewijk XVI is omringd door zijn dochtertje Maria-Theresia, zes jaar, en de *dauphin*, Lodewijk-Jozef-Xaverius, nog maar vier jaar oud maar al getekend door de dodelijke ziekte die hem van het leven zal beroven. Het doopsel wordt toegediend door de jonge kardinaal de Rohan, die achter de allures van *grand seigneur* een verdorven hart verbergt dat verteerd wordt door ambitie. De hertog van Orléans, een neef van de koning, neemt ook deel aan de ceremonie, een beetje op de achtergrond; hij is de toekomstige *Philippe-Égalité*, die vanuit zijn hoofdkwartier in het *Palais-Royal* met zijn staf van corrupte edelen en vrijmetselaars de revolutionaire onlusten in gang zal zetten en later tijdens het proces van de koning voor de dood van Lodewijk XVI zal stemmen.

Samen met het leven ontvangt Lodewijk-Karel ook de weldaden van een beschaving die tot een zeer hoge graad van volmaaktheid gekomen is. Zijn roeping van voorbestemd kind vloeit voort uit de duizenden banden en relaties die zijn kwetsbare bestaan omgeven. Op zijn beurt zal hij de erfenis van het Franse koningshuis moeten dragen, in goede en kwade dagen. Tot die erfenis behoort ook een fout, een fout die onzichtbaar is voor de grote massa maar die het Hart van God diep gegriefd heeft: de weigering van zijn voorvader Lodewijk XIV om het Heilig Hart toegang te verlenen tot het koninklijke hof om er de ereplaats te krijgen...

Voor het ogenblik is de pasgeborene « een prachtig kind waarvan het leven en de opvoeding geen problemen lijken te stellen », schrijft zijn gelukkige moeder korte tijd later. « Hij is sterker dan kinderen gewoonlijk op die leeftijd zijn. Hij bloeit elke dag meer open, en is opmerkelijk vrolijk. » Marie-Antoinette is niet meer de jonge en aanbeden koningin die er zo op uit was in de smaak te vallen en die nogal losjes omsprong met de hofetiquette. Zij is het mikpunt geworden van de jaloezie en de kwaadsprekerij van de vijanden van de troon, zonder dat de koning er voldoende op let en met krachtige hand ingrijpt... Maar de koningin voelt de vijandigheid steeds

scherper aan. Als waardige dochter van keizerin Maria-Theresia van Oostenrijk heeft zij besloten zich voortaan volledig te wijden aan haar plichten van moeder en koningin, en in de godsvrucht vindt zij de noodzakelijke kracht voor deze persoonlijke bekering.

Tussen haar en het volk staan als een scherm perverse personen, die lasterlijke brochures publiceren om haar een kwalijke reputatie te geven. Is Lodewijk XVI wel de vader van de pasgeboren prins? Heeft zij geen geheime nachtelijke afspraakjes gemaakt met kardinaal de Rohan? Marie-Antoinette is volkomen onschuldig, maar omdat de koning niet krachtdadig ingrijpt tegen de lasteraars kunnen die hun gang blijven gaan en verder ongestraft de smerigste pamfletten verspreiden. « *L'Autrichienne* », « de Oostenrijkse »: deze hatelijke bijnaam begint de ronde te doen en zal de koningin blijven achtervolgen. De ceremonie van de kerkgang in de *Notre-Dame*, op 21 mei 1785, waarop de koning niet aanwezig is, verloopt in een haast vijandige stilte van de massa. Marie-Antoinette is diep ongelukkig, maar trouw aan haar waardigheid van koningin zal zij tot op het laatst haar plichten van staat vervullen, haar dienstbaarheid aan haar familie, haar land, haar katholiek geloof. Aan iedereen zal zij laten zien hoe een koningin van Frankrijk alles kan zien, alles kan weten en toch alles kan vergeten.

Maar in 1785 is de hemel nog grotendeels wolkenloos. Lodewijk XVI keert uiterst tevreden terug van zijn reis naar Normandië, waar hem stormachtige toejuichingen ten deel vielen. Hij tilt zijn jongste zoon in de lucht en zegt: « *Kom hier, mijn kleine Normandiër! Ik denk dat jij me geluk gaat brengen!* »

KROONPRINS VAN FRANKRIJK

De onbezorgde dagen lopen echter op hun einde. Geleidelijk aan geraakt Frankrijk in een toestand van koortsachtige opwindning die de voorbode is van de aanstormende opstand.

Om een noodzakelijke belastinghervorming door te voeren roept Lodewijk XVI in 1787 een *Assemblée des Notables* bijeen. Het voorstel van minister Calonne wordt er echter verworpen, omdat iedereen zich vastklampt aan zijn privileges. De koning weigert zijn gezag te gebruiken om de hervorming toch door te drukken, en laat de zaken op hun beloop. Frankrijk komt daarvoor in een financiële crisis terecht.

De winter van 1788-1789 is abnormaal koud. De Seine vriest dicht, de molens draaien niet meer en de bevoorrading van de hoofdstad valt stil. Er lopen wolven rond in de buitenwijken van Parijs. De hongerlijders zijn in de juiste gesteltenis om de verlokkelijke toespraken te beluisteren van redenaars die uit de theorieën van de filosofen van de Verlichting beloften putten over een gemakkelijker en « waardiger » leven. De pers, die door een dwaasheid van de koning volledige vrijheid van spreken gekregen heeft en die geld ontvangt van de hertog van Orléans, jut de gemoederen verder op door bijtende kritiek te leveren op de instellingen.

In het voorjaar van 1789 besluit de koning dan om de Staten-generaal samen te roepen. De plechtige opening ervan, op 4 mei 1789, wordt voorafgegaan door een processie in de straten van Versailles. Lodewijk-Karel en zijn zus mogen die bijwonen van op het balkon van een huis. Als de koningin voorbijkomt, roept iemand « *Leve de hertog van Orléans* » en klinken er beledigingen...

Een maand later, in de nacht van 3 op 4 juni, sterft de zieke *dauphin*. Het is dus de kleine hertog van Normandië die de titel van troonopvolger van Frankrijk krijgt. In de brief die zijn moeder op 24 juli 1789 aan Madame de Tourzel schrijft om haar de opvoeding van Lodewijk-Karel toe te vertrouwen, schetst zij een treffend portret van haar zoon :

« Hij is zoals alle sterke en gezonde kinderen : heel onbezonnen, heel onbekommerd en bijzonder heftig als hij boos is. Hij is goedhartig, zacht en zelfs aanhalig, als zijn onnadenkendheid niet de bovenhand haalt. Hij heeft een mateloze eigenliefde die, als hij goed wordt opgevoed, op een dag in zijn voordeel kan uitvallen. Zolang hij niet vertrouwd genoeg met iemand is, kan hij zijn ongeduld en zijn woede-uitbarstingen beheersen om zacht en vriendelijk over te komen. »

Dit sterke karakter gaat samen met een gevoelig hart : *« Hij houdt heel veel van zijn zus, en hij heeft een goed hart : altijd als iets hem plezier doet – ergens naartoe gaan, of als hij van iemand iets krijgt – is zijn eerste reactie voor zijn zus hetzelfde te vragen... Hij is vrolijk van nature, en voor zijn gezondheid moet hij veel in de buitenlucht komen ; ik geloof dat het beter is hem in de tuin of op het terras te laten spelen en werken in plaats van er ver weg mee te gaan wandelen. »*

HET BOEKET VOOR MAMA-KONINGIN

Omdat de koning gezien heeft dat zijn zoon een passie heeft voor bloemen, heeft hij hem een stukje tuin gegeven bij het Zuiderterras met gereedschap in miniatuurvorm zodat de *dauphin* zelf tuinman kan spelen. Tijdens zijn afwezigheid werken de échte tuinlieden het lapje grond wat bij, en Lodewijk-Karel is verrukt als hij zijn bloemen ziet groeien. Hij vindt het heerlijk om er boeketten van te maken die hij dan 's morgens op de kaptafel van de koningin legt, om, zo zegt hij, haar ochtendzoen te verdienen. Als er geen bloemen te plukken zijn, zucht hij diep : *« Ik ben mistevreden. Ik heb vandaag de zoen van Mama niet kunnen verdienen. »* Wat een mooie metafoor van wat onze liefde voor de H. Maagd zou moeten zijn !

Op een dag verwondert iemand zich erover hem zo hard te zien zwoegen in zijn hofje : *« Maar Monseigneur, waarom maakt u zich toch zo moe ? Waarom vraagt u niet aan één van de tuinlieden om uw werk te doen ? Het zou in een handomdraai gebeurd zijn. »* Waarop de *dauphin* antwoordt : *« Dat is best mogelijk, maar deze bloemen wil en moet ik zelf doen groeien. Ze zullen Mama minder plezier doen als ze door iemand anders verzorgd zijn. »*

Aan de vooravond van 15 augustus van het fatale jaar 1789 laat de koning hem roepen :

« Je weet dat het morgen de feestdag van je moeder is, je moet dus een uitzonderlijk mooi boeket klaarmaken en ik wil ook dat je zelf voor het begeleidend complimentje bij de bloemen zorgt. »

– Vader, antwoordt Lodewijk-Karel, *in mijn tuintje staat een heel mooie strobloem. Ze zal tegelijk mijn boeket en mijn complimentje zijn. Als ik ze aan Mama geef, zal ik zeggen : ik wens dat Mama op mijn bloem gelijkt ! »*

De liefde voor zijn aanbeden moeder, voor “Mama-Koningin”, is de bloem van deze charmante kleine prins, het hart van zijn hart.

« Hij is heel trouw aan zijn woord als hij iets beloofd heeft », merkt Marie-Antoinette op. « Maar hij is ook heel indiscreet : hij herhaalt gemakkelijk wat hij heeft horen zeggen, en vaak – zonder te willen liegen – voegt hij er dingen aan toe die zijn verbeelding oproept. Dat is zijn grootste gebrek en op dat punt moet men hem corrigeren. Voor de rest is hij, ik herhaal het, een vrolijk kind. Met een mengeling van gevoeligheid en kordaatheid, zonder al te streng te zijn, krijgt men van hem alles gedaan. Tegen te grote strengheid zou hij rebelleren, want voor zijn leeftijd heeft hij veel karakter. Om een voorbeeld te geven : sinds zijn prille jeugd heeft het woord “pardon” hem altijd gechoqueerd. Hij zal alles zeggen en doen wat men wil als hij in de fout gegaan »

Op dit schilderij van Madame Vigée-Lebrun uit 1787 ziet men de kleine Lodewijk-Karel op de schoot van zijn moeder zitten. Hij ziet er gezond, stevig en energiek uit. Rechts staat de jonge *dauphin*, van wie de trekken al de ziekte verraden die hem fataal zal worden ; hij wijst naar de lege wieg van zijn zusje Sophie, die amper twaalf maanden geleefd heeft. Links op het schilderij legt de oudere zus Maria-Theresia, bijgenaamd “Mousseline”, heel teder haar hoofdje op de schouder van haar moeder. De glimlach van Marie-Antoinette kan moeilijk haar bezorgdheid verbergen, haar angst zelfs voor de onweerswolken die boven Frankrijk samentrekken (schilderij in het Paleis van Versailles; foto Lauros-Giraudon).

is, maar het woord "pardon" krijgt hij alleen maar met tranen en de grootste moeite over zijn lippen.» Een kostbaar detail voor wie het vervolg kent: zijn uiteindelijke vergeving van zijn vervolgers zal er alleen maar waardevoller door zijn.

OPENBARING VAN DE HARTEN

Dit voorbestemd kind, van wie het hart helemaal gericht is op zijn geliefde vader en vervuld van liefde voor zijn Mama-Koningin, kan niemand onberoerd laten – toch niet diegenen die welwillend ingesteld zijn. Een zekere Montjoie, die een eigen krant gesticht had met de titel « *L'ami du Roi* », vertelt dat hij op een dag rondwandelde op het terras van het kasteel van Versailles en bijzonder getroffen werd door de aanblik van de charmante jonge prins, zodat hij spontaan uitriep:

« Wat een schat van een kind! Mocht de Hemel hem overladen met zijn zegeningen! »

Lodewijk-Karel had hem gehoord en liep onmiddellijk naar zijn moeder:

« Daarbuiten is iemand die heel mooie woorden over mij gezegd heeft. Ik vind dat ik hem moet laten zien dat ik er dankbaar voor ben, en daarom heb ik zin om hem enkele van mijn bloemen te geven! »

Met de toestemming van zijn moeder biedt de dauphin de jongeman zijn mooiste rozen aan, met de woorden:

« Mijnheer, wilt u alstublieft deze kleine eerbetuiging aannemen als dank voor de goede indruk die u van mij hebt. »

Zonder het te beseffen speelt de kroonprins in een wereld die ten prooi is aan een felle antimonarchistische propaganda op haast volmaakte wijze zijn rol: een band smeden tussen het volk en zijn koning. Op een dag ontvangt men aan het hof een man die een kleine molen uitgevonden heeft waarmee de hoeveelheid graan kan gemalen worden die nodig is om een gezin te voeden. Lodewijk-Karel bedient het molentje en zegt tot de aangenaam verraste uitvinder:

« Wilt u deze bloem aan de armen geven en tegen hen zeggen dat ik het ben die het graan gemalen heb? »

Montjoie vertelt ook dat de heren van de Derde Stand, die in hun zwarte habijt en met gefronste wenkbrauwen rondliepen in het park van Versailles, ijskoud bleven bij het zien van de kleine prins. Openbaring van de harten...

DE LAATSTE MAANDEN IN VERSAILLES

De koning van zijn kant is ervan overtuigd dat hij de oppositie en de haat van zijn vijanden kan ontwapenen door zijn goede hart en zijn liefde voor zijn volk te laten zien. Maar de vrijmetselaarsclubs in Parijs die doordrongen zijn van de ideeën van de Verlichting zien hun kans schoon met deze al te zwakke vorst. Zij willen veranderingen afdwingen en gebruiken daarvoor alle middelen.

De 13de juli is een sinistere dag. Een alsmaar aangroeiende menigte, het meest vulgaire gepeupel voorop, rent schreeuwend en dreigend door de straten van de hoofdstad, terwijl de burgerij zich verschanst in haar huizen en men op het stadhuis koortsachtig maar vruchteloos probeert een burgerwacht op de been te

brenghen. Eén van de gevangenen van Parijs wordt door de massa overmeesterd, de misdadigers van gemeen recht sluiten zich bij het plebs aan, wapens worden buitgemaakt.

Op 14 juli 1789 's morgens verzamelt de grommende menigte zich aan de voet van de Bastille, de oude staatsgevangenis in het hart van Parijs. Gouverneur de Launay wil geen geweld gebruiken en probeert met palavers de zaak onder controle te houden. Maar ondertussen slaan enkele heethoofden de ketenen van de ophaalbrug stuk; de massa stroomt het gebouw binnen. Het kleine garnizoen krijgt geen bevelen en geeft zich over, waarop het brutaal afgemaakt wordt. Het hoofd van de gouverneur wordt op een piek gestoken. De zeven gevangenen die men in het fort aantreft – vier valsemunters, een ontaarde jongeman die op vraag van zijn familie opgesloten was en twee gekken – worden in triomf door de stad gedragen, als Martelaren van het Despotisme...

Drie dagen na de onlusten beslist Lodewijk XVI om naar Parijs te gaan in een poging om de gemoederen tot bedaren te brengen. Ondertussen wacht de koninklijke familie vol ongerustheid op zijn terugkeer. Omdat die zo lang uitblijft, probeert de dauphin zijn moeder te troosten:

« Hij komt vast en zeker terug, Mama! Mijn vader is zo goed dat men hem onmogelijk kwaad kan doen! »

Lodewijk-Karel ziet alleen de goedheid van zijn vader, niet diens zwakte. Want in Parijs laat Lodewijk XVI zich overtuigen om de driekleurige *cocarde*, het embleem van de Revolutie, aan zijn hoed vast te maken...

Eind september is het de kroonprins die op de trappen van de Orangerie de vlaggen mag overhandigen aan de compagnieën van het *régiment de Flandres* dat de wacht betreft in Versailles om de koning te beschermen. Lodewijk-Karel is verzot op alles wat militair is: uniformen, vlaggen, parades en vooral regimentsmuziek.

Maar het onweer trekt samen boven de monarchie. Op 5 oktober is de koningin met haar kinderen in het *Petit Trianon*, voor de laatste keer. De prins hoort zijn moeder zingen, en is zoals altijd erg onder de indruk. Op een dag was hij eens als in extase aan het luisteren naar een lied dat Marie-Antoinette zong, zodat zijn tante Elisabeth lachend uitriep: « *Wel, wel, wel, Lodewijk-Karel is aan't slapen!* » Maar hij antwoordde haar:

« Tante toch, hoe zou men kunnen slapen als men Mama-Koningin hoort zingen! »

EEN HELSE DAG

Terwijl de koningin weemoedig haar lied zingt, komt plots een page aanlopen die luidkeels roept: « *Het volk is onderweg naar Versailles!* »

Na een angstige nacht doet op 6 oktober de Revolutie brutaal haar intrede in het gelukkige bestaan van de jonge kroonprins, die tot dan toe alleen maar schoonheid, elegantie en vriendelijkheid gekend heeft. Zijn zo gevoelige ziel wordt die dag geconfronteerd met bloedige en obscene beelden, met gewelddadige en hatelijke geluiden, met agressie en lelijkheid.

Een bonte massa dringt in de vroege morgen het domein van het koninklijk paleis binnen. Mannen die als

vrouw verkleed zijn en lichtekooien uit de achterbuurten vormen de voorhoede voor het volk van de hoofdstad, dat gewapend is met pieken en messen.

Lodewijk-Karel wordt haastig gewekt en snel aangekleed. Hij klampt zich vast aan de hals van zijn vader die hem langs de geheime trappen van het kasteel meeneemt van de zuidelijke vleugel naar de koninklijke slaapkamer, die veiliger gelegen is in het hart van het bouwwerk. Daarna moet hij aan de hand van zijn Mama-Koningin op het balkon verschijnen, vóór een tierende menigte die zich op de *Cour de marbre* verzameld heeft. « Alleen de koningin ! Niet de kinderen ! » wordt er gebruld. Marie-Antoinette ziet dat er geweren op haar gericht worden, en in een bewonderenswaardig gebaar kruist zij langzaam en zwijgend haar armen over haar borst. De massa is onder de indruk, er wordt plotseling geapplaudiseerd en « Leve de koningin ! » geroepen. Maar de agenten van de clubs die tussen het volk staan, nemen de menigte snel terug in de hand. « Naar Parijs ! » wordt er nu geroepen. In plaats van de soldaten te laten chargeren geeft Lodewijk XVI toe : hij beschouwt zich als gevangene van zijn volk !

Van achter een venster heeft de jonge prins alles gezien en gehoord. En dan volgt het lange wachten terwijl iedereen zich zenuwachtig klaarmaakt voor het vertrek. Maar waarom vertrekken ? Het kind begrijpt het niet. Hij heeft honger, hij weent.

Tenslotte zet de afzichtelijke stoet zich in beweging in de richting van de hoofdstad. Tijdens de verschrikkelijke tocht, een kruisweg die acht volle uren duurt – daar waar het traject in normale omstandigheden in anderhalf uur wordt afgelegd – ziet Lodewijk-Karel achter de ramen van de koets regelmatig de gezichten van dronken feeksen met van haat uitpuilende ogen verschijnen. Alle mensen kijken boos en roepen naar zijn ouders scheldwoorden die hij niet kent. Madame de Tourzel, zijn gouvernante, probeert hem zo goed mogelijk af te schermen van de gruwel buiten, maar kan niet beletten dat het kind plots een afgrijselijk spektakel te zien krijgt : boven op twee pieken steken de bebloede hoofden van de lijfwachten Deshuttet en Varicourt, van wie hij hield en die afgemaakt zijn toen zij de deur van de koningin verdedigden, om haar de kans te geven te ontkomen aan de dolle honden die er op uit waren

« haar hoofd naar Parijs mee te nemen en van haar ingewanden linten te maken. »

De stoet komt langs Passy, de residentie van de hertog van Orléans. Hij staat op zijn balkon met zijn bijzit en kijkt toe op de vernedering van de koninklijke familie.

Uiteindelijk, om tien uur 's avonds, stopt de koets vóór de sombere gevel van het Paleis van de Tuilerieën in het centrum van Parijs. Sedert Lodewijk XIV zijn intrek nam in Versailles, is het oude paleis nooit meer bewoond geweest. De uitgeputte koninklijke familie moet het stellen met ijskoude kamers waar weinig of geen meubilair voorhanden is, wat Marie-Antoinette doet mompelen : « *Ik heb het koud, het is of ik een graf ben binnengegaan...* »

OPGESLOTEN IN DE TUILERIEËN

« *Alles is hier lelijk, Mama* », zegt Lodewijk-Karel als hij 's morgens wakker wordt. De koningin wijst hem zachtjes terecht : « *Lodewijk XIV verbleef in dit Paleis en voelde zich er goed. We mogen niet moeilijker zijn dan hij.* » Maar de koninklijke familie is vanaf dat moment de gijzelaar en de gevangene van een vijandig gezind volk – of althans van een kleine groep volksmenners die de massa opruien tegen haar Vorst.

De kroonprins van zijn kant begrijpt vaak heel goed wat er rondom hem gebeurt. Op een dag slaat hij de nationale garde gade en vertrouwt zijn gouvernante,

Portret van de jonge kroonprins Lodewijk-Karel in matrozenpak. « Lodewijk XVII », schrijft baron Hue, « had een hemels uiterlijk, een vroegrijpe geest, een gevoelig hart en de kiem van de grootste eigenschappen als erfenis ontvangen » (*museum Leblanc-Duvernoy, Auxerre. Foto Lauros-Giraudon*).

Madame de Tourzel, toe : « *Ik weet best dat er slechteriken bij zijn die Papa verdriet doen, en ik heb spijt dat onze goede lijfwachten er niet meer zijn. Ik hield veel meer van hen dan van deze mensen, om wie ik me helemaal niet bekommer !* »

« Ik antwoordde hem », vertelt Madame de Tourzel, « dat zijn vader en zijn moeder heel boos zouden zijn als hij vooroordelen had tegenover de nationale garde en als hij tegenover hen zijn verlangen zou kenbaar maken om de lijfwachten terug te zien ; dat hij van hen mocht blijven houden, maar alleen onder vier ogen over hen mocht spreken en moest hopen dat gelukkiger tijden de koning zouden toelaten de lijfwachten terug te roepen. “U hebt gelijk”, zei hij toen, en vanaf dan hield hij op om in het openbaar over hen te spreken. »

Op een andere keer gaat Lodewijk-Karel dicht bij zijn vader staan en bekijkt hem nadenkend. De koning vraagt hem wat er is, waarop het kind antwoordt :

« *Vader, ik zou willen weten waarom uw volk dat zoveel van u hield plots boos is op u, en wat u gedaan hebt om het zo kwaad te maken.* »

Lodewijk XVI neemt zijn zoon op zijn schoot en geeft hem uitleg : dat hij het volk gelukkiger heeft willen maken dan het was, maar dat slechte mensen kwaadsprekerij hebben verteld en dat het volk daardoor boos is geworden. « *Dan mogen wij dat het volk niet kwalijk nemen* », besluit de dauphin.

Van haar kant spoort Marie-Antoinette haar zoon aan om zich altijd lief en vriendelijk te tonen tegenover personen die in de Tuilerieën op bezoek komen. Het kind doet zijn uiterste best om de wensen van zijn mama in te willigen. Wanneer hij op vriendelijke toon tot de burgemeester van Parijs of tot een officier van de nationale garde gesproken heeft, fluistert hij in haar oor : « *Is het goed zo, mama ?* »

De gedachte om zijn Mama-Koningin plezier te doen inspireert al zijn goede voornemens. Als Marie-Antoinette van zijn leraar, *abbé d'Avaux*, hoort dat Lodewijk-Karel niet genoeg moeite doet om te leren lezen, roept ze haar zoon bij zich :

« *Kind, je bent nu bijna vijf jaar en je kan nog altijd niet lezen ! Je moet beseffen dat je luiardij me verdriet doet.* »

« *Mama ! Ik beloof u dat ik tegen Nieuwjaar zal kunnen lezen !* »

En daarop stapt hij onmiddellijk naar zijn leraar : « *Eerwaarde, ik moet weten hoeveel tijd er nog is tot Nieuwjaar, want ik heb aan Mama beloofd dat ik op die dag zal kunnen lezen.* »

– *Eén maand, Monseigneur, we zijn eind november.*

– *Geef me dan alstublieft twee lessen per dag, Eerwaarde ; ik zal heel goed mijn best doen !* »

Op de ochtend van 1 januari 1790 komt de jongen triomfantelijk bij zijn moeder binnen en werpt zich in haar armen : « *Het is Nieuwjaar, Mama, en ik heb mijn belofte gehouden : ik kan nu lezen !* »

Deze anekdote toont aan hoe rijk van hart de kroonprins is, en welke wilskracht hij heeft. De uitstekende opvoeding die hij krijgt en de goede voorbeelden die hij

onder ogen heeft zouden van hem een schitterende koning gemaakt hebben.

Als er bezoek is van personen die trouw zijn aan de koning en de koningin, wil Lodewijk-Karel uitdrukkelijk zijn sympathie tonen. Op een dag moet het *régiment de Flandres* zich presenteren op de Tuilerieën ; de dauphin smeekt zijn moeder om de ontvangst te mogen meemaken.

« *Maar je weet niet wat je moet zeggen tegen die heren !* »

– *Maak u geen zorgen, Mama ! Ik zal niet verlegen zijn.* »

Als het moment aangebroken is, posteert Lodewijk-Karel zich vóór de officieren en zegt : « *Heren, ik ben blij u te zien, maar jammer genoeg ben ik te klein om u allemaal te kunnen bekijken.* » En met een vriendelijke blik op een rijzig gebouwde officier : « *Mijnheer, wilt u mij a.u.b. in uw armen nemen zodat ik al deze heren kan zien !* »

Als hij dan omhoog geheven is : « *Ik ben heel tevreden, heren, in uw midden te zijn.* »

Wanneer de koningin hem meeneemt om arme mensen op hun ziekbed te bezoeken, is hij daar helemaal ondersteboven van. « *Mama ! Mama ! Wanneer gaan we er terug naartoe ?* » En hij legt geld opzij voor de te vondeling gelegde kindjes.

EEN VERFIJNDE BEVALLIGHEID

Op 14 juli 1790 laat Lodewijk XVI zich overhalen om tijdens een pompeuze ceremonie op het Marsveld, in aanwezigheid van 600.000 mensen, op het Altaar van het Vaderland trouw te zweren aan de nieuwe grondwet die van Frankrijk een constitutionele monarchie maakt. « Het leek er op dat de orde, de vrede, de vrijheid, de vooruitgang, het bezit, dat alles uiteindelijk vervat was in de grondwet. Frankrijk vergat dat het al veertien eeuwen bestond en geloofde dat het pas vanaf 14 juli 1790 zou beginnen leven » (Beauchesne, *Louis XVII, sa vie, son agonie, sa mort*, p. 67). Van op het balkon van de Militaire School toont de koningin haar zoon aan de uitzinnig juichende massa : de troonopvolger, de waarborg voor het nieuwe huwelijk tussen de Troon en de Wet, verovert alle harten door zijn bevalligheid en zijn vrolijkheid. De afgevaardigden van de provincie Dauphiné roepen luidkeels : « *Monseigneur, kom uw provincie bezoeken ! Wij zullen u beschermen tegen al uw vijanden !* »

Maar 's avonds is de roes alweer voorbij en vliegen de verschillende partijen elkaar opnieuw in de haren, met hun haat, hun ambitie en hun gewelddadigheid. En allemaal proberen ze de laatste restanten van de koninklijke macht uit de handen van Lodewijk XVI te trekken om er zichzelf mee te bekleden...

Elke dag om 17 uur, na het einde van de lessen, daalt Lodewijk-Karel de grote trap af geëscorteerd door een compagnie van de Nationale Garde. Hij gaat dan naar zijn kleine tuin, die precies tegenover het *Pavillon de Flore* ligt, langs de Seine. 's Zondags charmeert hij de toeschouwers die naar hem komen kijken. Hij biedt bloemen aan en geeft complimentjes. Sommige vrouwen maken hem deelgenoot van hun miserie.

« *Ach, Monseigneur* », roept één van hen, « *als ik die gunst zou kunnen verkrijgen zou ik gelukkig zijn als een koningin !* »

De kroonprins reikt haar een margriet aan en zegt :

« *Gelukkig als een koningin ? Ik ken een koningin die alleen maar weent !* »

De volgende dag ziet hij de arme vrouw terug. Hij haalt een goudstuk uit zijn broekzak en zegt : « *Dat is vanwege mijn moeder. En dit hier is van mij !* » En hij geeft haar een grote bos bloemen.

Korte tijd later krijgt de *dauphin* als geschenk een dominospel waarvan de steentjes, zo zegt men hem, gemaakt zijn uit zwart marmer dat afkomstig is van een schouw uit de vernielde Bastille. De vervaardiger ervan, een zekere Palloy, verklaart dat het spel de kroonprins zal herinneren aan de grootmoedigheid waarmee zijn vader, de koning, gebroken heeft met het « despotisme ». Lodewijk-Karel voelt zich pijnlijk getroffen door de belediging aan het adres van zijn vader. Zijn bedanking is, tegen zijn gewoonte in, bijzonder kort. En meteen daarna laat hij het dominospel verdwijnen en vraagt dat men er met geen woord meer zal over reppen !

« HET IS GEEN KOMEDIE ! »

Vanaf de eerste maanden van 1791 wordt de band rond de koninklijke familie nauwer aangetrokken. In juni besluit de koning eindelijk om de helse cirkel te doorbreken : zij zullen vluchten uit Parijs om in het oosten van het land de trouw gebleven troepen te verzoegen. De vlucht naar Varennes...

Op 20 juni 's avonds komt Marie-Antoinette haar zoon in het grootste geheim wakker maken :

« *Sta op, we gaan naar een garnizoenstad waar je je eigen regiment mag commanderen !* »

– *Vlug, vlug ! We moeten voortmaken ! Geef me mijn sabel en mijn laarzen, en laten we vertrekken !* »

Ontgoocheling : hij wordt als meisje verkleed. Meteen denkt hij dat er toneel gaat gespeeld worden. Uit voorzorg verstopt men hem achteraan in de koets en drukt men hem op het hart om zich heel stil te houden. Na een hele poos, om geen argwaan te wekken, voegt ook Madame Elisabeth zich bij de koninklijke familie ; ze trapt per ongeluk op Lodewijk-Karel, maar de jongen geeft geen kik.

De vluchtpoging loopt verkeerd af door te veel getalm, te grote onvoorzichtigheid en te weinig doortastendheid. Wel tien keer had de koning de doorgang kunnen én moeten forceren om zijn trouw gebleven troepen te bereiken. Maar hij wou niet... In het dorp Varennes, niet ver van Verdun, wordt de koninklijke familie herkend en gearresteerd. In het tumult buigt Maria-Theresia zich naar haar broer en fluistert hem toe : « *Karel, je hebt je vergist : het is geen komedie !* » Waarop de jongen antwoordt : « *Dat heb ik al lang begrepen !* »

De terugkeer naar Parijs is verschrikkelijk, als een nieuwe 6de oktober, maar deze keer in een drukkende hitte. Opnieuw moet de koninklijke familie vol angst naar de van haat verwrongen gezichten van het gepeupel kijken, en luisteren naar de scheldwoorden, de schuine

moppen en de doodsb bedreigingen. Men kan niets verborgen houden voor de kroonprins. Hij ziet en hoort alles, en begrijpt dat de slechteriken eens te meer gewonnen hebben.

In Reims neemt de republikein Barnave als vertegenwoordiger van de *Assemblée* met veel vertoon plaats in de koets. Hij ondervraagt de *dauphin* :

« *Is het niet zo dat u helemaal niet kwaad bent om terug naar Parijs te kunnen gaan ?* »

– *O ! Ik voel mij overal goed, als ik maar samen ben met mijn Vader en met Mama-Koningin... En ook met mijn tante, mijn zus en Madame de Tourzel.* »

Heel het hart van de kleine prins ligt in dit antwoord. Maar het voorspelt ook de toekomstige beproeving, wanneer hij zal gescheiden worden van hen die hij zo liefheeft...

In La Ferté-sous-Jouarre wordt het beproefde koningspaar een ogenblik getroost door de ontvangst die de burgemeester en zijn vrouw hen schenken :

« *U bent ongetwijfeld, Mevrouw, de meesteres van dit huis ?* » vraagt Marie-Antoinette. Waarop het sublieme antwoord volgt : « *Dat was ik tot op het moment dat Uwe Majesteit binnenkwam.* »

Het gastvrije echtpaar krijgt 's anderendaags een mooie bedanking als zij de koningin tot haar zoon horen zeggen :

« *Mijn zoon, bedank Mevrouw voor haar voorkomendheid, zeg haar dat ik dit niet zal vergeten.* »

– *Mama bedankt u voor de goede zorgen die u aan ons besteed hebt, en ik, ik draag u in mijn hart omdat u mijn Mama plezier gedaan hebt.* »

Nog een zin die alles zegt over de kleine prins, en over zijn moeder ! Heel haar kalvarie lang zal de koninklijke familie op die waardige, koninklijke wijze haar erkentelijkheid uitdrukken tegenover haar weldoeners, haar Simon van Cyrene of haar H. Veronica.

De intocht in de hoofdstad, met een nieuwe reeks taferelen van vernedering en haat, is een ware marteling. De *dauphin* heeft diezelfde nacht een verschrikkelijke nachtmerrie : wilde beesten omsingelen hem, klaar om hem te verscheuren...

EEN BELOFTEVOLLE TROONOPVOLGER

Het gewone leven herneemt zijn loop, maar onder een scherpere en verstikkende bewaking. Niettemin is de vrolijkheid van de kroonprins een lichtbaken en een troost voor de hele familie. Hij werkt goed en hij groeit. En vooral, zo noteert een getuige, betoont hij « een charmante aandacht voor zijn ouders, van wie hij elke beweging met zijn ogen volgt om een glimlach of een blik van verstandhouding te kunnen schenken aan diegenen die door de koninklijke familie in die droeve dagen als haar trouwste dienaren worden beschouwd. »

Van haar kant schrijft Madame de Tourzel, de gouvernante :

« *Monseigneur de Kroonprins was heel rechtvaardig en hij was geboren met een zielengrootheid die werkelijk tot zijn natuur behoorde. Hij had een afschuw van de leugen, die hij als een uiting van laaghartigheid*

beschouwde. Zijn liefde voor de waarheid was zo groot dat hij altijd de eerste was om mij zijn fouten toe te geven, zonder dat ik mij tot anderen moest richten om ze te weten te komen. Als hij bij mij personen zag staan van wie hij wist dat ze de Koning en de Koningin toegewijd waren, sprak hij hen altijd aan met vriendelijke woorden. Hij had een levendig en driftig karakter, en soms had hij woedeaanvallen. Als die voorbij waren, was hij zo beschaamd dat hij boos was op zichzelf. »

Op een dag heeft zijn zus Maria-Theresia het over een handige sollicitant, die met vleierijen een uitkering te pakken heeft gekregen van een minister : *« Arme minister »,* zegt Lodewijk-Karel, *« ik heb weinig waardering voor raven die zo hun kaas loslaten. »*

Zijn snedige antwoorden getuigen van een buitengewone gevatheid en spontaneïteit. Na de terugkeer uit Varennes neemt *abbé d'Avaux* zijn functie van huisleraar opnieuw op ; hij begint zijn eerste les als volgt :

« Als ik mij goed herinner had onze laatste les als onderwerp de drie trappen van vergelijking : de stellende, de vergrotende en de overtreffende trap ; maar u bent waarschijnlijk alles vergeten. »

– U vergist zich ! Ik zal het u bewijzen. De stellende trap, dat is wanneer ik u zeg : mijn Eerwaarde is een goede Eerwaarde. De vergrotende trap, wanneer ik zeg : mijn Eerwaarde is beter dan een andere Eerwaarde. En de overtreffende trap, vervolgt de kroonprins met een blik op zijn moeder, wanneer ik zeg : Mama is de liefste en de meest beminde van alle mama's. » En hij werpt zich aan haar hals...

EEN KONINKLIJKE WIJSHEID

De kleine prins, die begiftigd is met een groot rechtvaardigheidsgevoelen, wil dat iedereen zijn plicht doet zonder aan zwakte toe te geven. Op een dag in 1791 besluit zijn tweede kamerknecht, Chamilly, om toe te geven aan het aandringen van een troep muitende soldaten die om geld komen bedelen ; ze hebben inder tijd hun officieren vermoord, werden tot de galeien veroordeeld maar kregen achteraf amnestie. Chamilly laat hen toe aan te kloppen aan de deur van de appartementen van Lodewijk-Karel.

« Monseigneur de Kroonprins, verhaalt Madame de Tourzel, was buiten zichzelf van woede en wachtte vol ongeduld op het ogenblik dat wij alleen zouden zijn om zijn gemoed te kunnen luchten. »

– Hebt u ooit een laffere houding meegemaakt, Mevrouw, dan die van M. de Chamilly ? Wat zal het publiek wel zeggen als men verneemt dat wij aan zulke verdorven personen geld hebben gegeven ? Als ik in de plaats van Papa was geweest, dan had ik M. de Chamilly uit zijn functie ontheven en zou ik hem nooit meer hebben willen terugzien. »

– U bent wel heel streng voor een goede dienaar van de Koning die hem zeer toegewijd is. Hij heeft een ernstige fout begaan, dat geef ik toe, maar om een goede reden en zonder nagedacht te hebben over de ongepastheid van zijn optreden. »

– U hebt gelijk, zei hij me na een ogenblik, maar ik zou hem gezegd hebben : U hebt een ernstige fout begaan. Ik vergeef het u voor deze keer omdat u mij erg toegewijd bent, maar doe het niet opnieuw of ik zal u de deur wijzen ! » Woorden van een zesjarige !

Instinctmatig schrijft de *dauphin* zich in de zuivere traditie van de Capetingers in : doordrongen van de goddelijke oorsprong van hun gezag oefenden zij dit in de eerste plaats uit met krachtadigheid, terwijl ze tegelijkertijd soeverein vrij waren om naar eigen goeddunken hun clementie te laten gelden. Heel anders was de pretentie van zijn vader, Lodewijk XVI, die van mening was dat hij zich beter kon laten leiden door zijn *“goed hart”*, in plaats van zijn autoriteit over de groten uit te oefenen en het gepeupel mores te leren.

EEN GOUVERNEUR VOOR DE KROONPRINS

Op 6 januari 1792, op het feest van Driekoningen, komt de *dauphin* op de gedachte om zich door zijn vader tot ridder te laten slaan. Lodewijk XVI gaat ermee akkoord om zijn zoon met zijn zwaard de ridderslag te geven.

Maar dan komt de datum van 27 maart dichterbij, wanneer hij zeven jaar zal worden en zal moeten *“overgaan naar de mannen”*. De kandidaten voor de functie van gouverneur van de kroonprins staan te dringen... zelfs Robespierre meldt zich aan !

Wat wil men de *dauphin* aanleren ?

De revolutionaire pers schrijft het zonder omwegen : *« Zal de gouverneur erin slagen zijn leerling het misprijzen in te prenten voor het purper waarin hij geboren is ? Zal hij hem zover krijgen dat hij het schaamrood op de wangen krijgt bij het horen van het woord “koning”, alsof het gaat om een beledigende en ontterende term ? »* Dat is het doel van de Revolutie : het kind zijn afkomst doen verfoeien, zijn ouders doen misprijzen, alle banden – tot de heiligste toe – doen verbreken... om hem zo onder de plak van de Revolutie te brengen.

De koning maakt echter een einde aan het getalm van de *Assemblée* door op eigen gezag zijn vroegere minister van Scheepvaart, M. de Fleurieu, tot gouverneur te benoemen. In werkelijkheid willen Lodewijk XVI en Marie-Antoinette zelf de opvoeding van hun zoon verder ter harte nemen, tot groot genoegen van Lodewijk-Karel.

Maar de gebeurtenissen komen in een stroomversnelling : in maart wordt het decreet gestemd tegen de priesters die de eed van trouw aan de Republiek niet hebben willen afleggen ; in april verklaart de Revolutie de oorlog aan Oostenrijk ; in mei wordt de persoonlijke lijfwacht van de koning ontbonden. De kroonprins is daar erg verdrietig om, geschandaliseerd zelfs. Een koning zonder koninklijke garde ? Wat een nonsens !

Op een dag verneemt men op het paleis dat er een revolutie uitgebroken is op het eiland Saint-Domingue (het huidige Haïti). De Franse kolonisten worden er brutaal afgeslacht. De *dauphin* is aanwezig als de vertegenwoordiger van het eiland in audiëntie wordt ontvangen en een toespraak houdt die erg lovend is

voor de koningin. Na afloop vraagt Lodewijk-Karel de tekst ervan op.

« *Wat wil je ermee doen ?* » vraagt de koningin.

– *Ik wil hem in mijn linkerzak steken, de kant van het hart. »*

DE VAL VAN DE MONARCHIE

De koning heeft zijn veto gesteld tegen de decreten die gericht zijn tegen de uitgeweken monarchisten en de trouw gebleven priesters. Er hangt opstand in de lucht. In het *Palais-Royal* van de hertog van Orléans en in de club van de Jacobijnen worden plannen voor relletjes gesmeed. Op 20 juni vallen de tierende bataljons van Santerre de Tuilerieën binnen. Ze defileren vóór de koning, daarna vóór de koningin, en roepen hen beledigingen toe te midden van de algemene verwarring. Pas na drie bange uren is de koninklijke familie terug bijeen, omgeven door de trouw gebleven officieren en wachten.

Lodewijk-Karel vraagt na wat er geworden is van een nationale wacht die gewond werd toen hij de koning verdedigde :

« *Hoe heet de wacht die mijn vader zo goed verdedigd heeft ? Ik wil zijn naam kennen om hem nooit meer te vergeten. »*

Hij begrijpt steeds beter dat men doorheen de persoon van zijn vader in feite het koningschap wil vernietigen. Op 14 juli moet de hele familie zich opnieuw naar het Marsveld begeven om de derde verjaardag van de Revolutie te vieren. Er klinken vijandige kreten : « Weg met de koning ! », « Leve Pétion ! »... Pétion is op dat ogenblik de revolutionaire burgemeester van Parijs.

De kroonprins, in zijn uniform van nationale wacht, is verontwaardigd : « *Ha zo, het is dus mijnheer Pétion die vandaag koning is !* » Hij grijpt de hand van zijn vader vast om er een zoen op te drukken :

« *Neen, vader, u en niemand anders bent en blijft de koning, want u bent het die rechtvaardig en barmhartig is !* »

Iedereen bereidt zich voor op het ergste. Op de gezichten staat angst te lezen. De jonge prins – hij is nog maar zeven jaar ! – verwerft er een opmerkelijke rijpheid door.

In de nacht van 9 op 10 augustus wordt de alarmklok geluid in de hoofdstad. Tweehonderd edelen haasten zich naar de Tuilerieën om hun zwaard ten dienste van de koning te stellen. Lodewijk XVI

maakt een ronde langs de verdedigingsposten, vergezeld van de koningin, de kroonprins en de prinses. De dappere verdedigers, die vol bewondering voor de koningin zijn, smeken haar om hun wapens aan te raken en verzoeken om de eer haar hand te mogen kussen. Ze nemen Lodewijk-Karel in hun armen en zweren dat ze voor hem zullen sterven.

Maar wat doet de zwakke vorst ? Omdat hij geen bloed wil vergieten verlaat hij het paleis van de Tuilerieën en zoekt onderdak in de manege, waar de Wetgevende Vergadering zetelt, « als teken van onze liefde voor het volk ». Wat een dwaasheid... Want zo laat hij de Zwitserse wachten en de edelen in de steek die bereid zijn voor hem te sterven. Baron de Frémilly schrijft in zijn *Memoires* :

« Een koning met verstand en met het hart op de rechte plaats, die voor één keer eens in zichzelf zou geloofd hebben in plaats van eeuwig in de anderen te gelo-

ven, zo'n koning zou de gebeurtenissen van die dag beheerst hebben. Lodewijk XVI had zijn paard moeten bestijgen om in galop langs de rangen te rijden en de verdedigers aan te vuren... Als het gepeupel overwonnen was geweest, dan had hij Frankrijk terug in handen gehad. Twee compagnieën waren voldoende om de club van de Jacobijnen te sluiten. De koning zou als meester van de situatie de Wetgevende Vergadering binnengekomen zijn. De volksmenners konden onmiddellijk opgepakt worden. Vierentwintig uren waren voldoende om deze eerste maatregelen tot een goed einde te brengen, en kracht en tijd te geven voor de rest. »

Om kwart na zes in de vroege ochtend verschuilt de koninklijke familie zich in de manege, temidden van een on-

beschrijflijk tumult en dreigende kreten : « *Weg met de tiran !* », « *Ter dood ! Ter dood !* »

Tergend langzaam gaat de dag voorbij terwijl in de Tuilerieën alle verdedigers, die op bevel van de koning hun wapens hebben moeten neerleggen, worden uitgemoord. 's Avonds wordt Lodewijk XVI vervallen verklaard van al zijn functies en vervangen door een uitvoerende Raad, in afwachting van een te verkiezen Nationale Conventie. Het koningschap bestaat niet meer in Frankrijk. Maar de kalvarie van de koninklijke familie is niet ten einde.

(wordt vervolgd)

naar een artikel van broeder Bruno Bonnet-Eymard en het boek van zuster Marie-Angélique van het Kruis

De kroonprins tijdens zijn verblijf in de Tuilerieën in Parijs, op zevenjarige leeftijd : « Een beloftevolle troonopvolger » (PMVP/cliché Lifermann).

DE ZUIL VAN DE ONBEVLEKTE

Paus Benedictus XVI zal zijn bezoek aan zijn geboortestreek Beieren op 9 september van dit jaar aanvangen bij de Mariazuil in het hart van München, op de *Marienplatz*.

De *Mariensäule* werd in 1638 opgericht uit dankbaarheid voor de dubbele bevrijding van de stad: het einde van de pestepidemie van 1634 die een derde van de bevolking had uitgeroeid, en het vertrek van de Zweedse bezettingstroepen die in 1632 waren binnengevallen. De Heilige Maagd zoals zij afgebeeld is boven op de zuil is sinds die tijd de patroonheilige van Beieren. Het beeld geeft uitdrukking aan al haar eretitels: Onbevleete Ontvangenis (de halve maan onder haar voeten), Moeder Gods (het Kind in haar armen), Koningin van hemel en aarde (de kroon, de scepter en de koninklijke mantel).

De indrukwekkende Corinthische zuil steunt op een marmeren sokkel die versierd is met vier symbolische dieren: een draak (de *hongersnood*), een leeuw (de *oorlog*), een hagedis (de *pest*) en een slang (de *ketterij*).

Aan deze zuil hield Joseph Ratzinger op 28 februari 1982 een afscheidsgebed toen hij, op vraag van Joannes-Paulus II, zijn ambt als aartsbisschop van München-Freising neerlegde en de taak van prefect van de Congregatie voor de Geloofsleer op zich nam.

Het wordt steeds duidelijker dat Benedictus XVI voorbestemd is om de profetische droom van Don Bosco over de « **twee zuilen** » in vervulling te doen gaan (zie *Hij is verrezen!* nr. 17, sep.-okt. 2005: « *DE BOOT VAN PETRUS* »): hij is **de Paus van de H. Eucharistie** en **de Paus van de H. Maagd Maria**, en door het schip van de Kerk aan deze twee zuilen vast te ankeren schept hij de noodzakelijke voorwaarden voor een grootse Katholieke Renaissance! *Oremus pro Pontifice nostro!*

GOD HEERST

Doorheen de woelige geschiedenis van de mensheid staat één zaak als een paal boven water: God heerst, en Hij vergeet de « *noodlijdende* » niet – diegene die, tot in de beproeving toe, een ongeschonden geloof bewaart. De « *nederigen* », de « *armen van Israël* » zullen beloond worden voor hun trouw, en hun hoop zal verhoord worden.

Wij bewaren de onverstoorbare hoop dat het Heilig Hart van Jezus zal triomferen door de overwinning van het Onbevleete Hart van Maria.

Wij delen de hoop van de H. Pius X, toen hij zijn encycliek « *AD DIEM ILLUD* » (Lichtmis 1904) beëindigde met volgende woorden:

« *Wat verhindert Ons om voor de toekomst nog iets beters te verwachten? Zeker, Wij maken een ellendige tijd mee, en Wij hebben het recht om volgende klacht van de Profeet te uiten: "Er is geen waarheid, geen*

mededogen en geen kennis meer op aarde. Vervloeking, leugen, moord, diefstal en overspel overheersen overall. »

« *En toch, temidden van wat men werkelijk een zondvloed van kwalen kan noemen, kunnen wij onze blik laten rusten op de zachtmoedige Maagd als op een regenboog: zij is als een scheidsrechter aan wie het gegeven is om de vrede te herstellen tussen God en de mensen. "Ik zal een regenboog plaatsen in de wolken die een teken zal zijn van het verbond tussen Mij en de aarde." Laat de storm dan maar losbarsten en duisternis de hemel toedekken: niemand moet bevreesd zijn. De verschijning van Maria zal Gods woede bedaren, en Hij zal vergeving schenken. "De regenboog zal in de wolken staan, en bij het zien ervan zal Ik mij het eeuwig verbond herinneren. Er zal geen zondvloed meer zijn om alle leven te vernietigen."*

« *Het lijdt geen twijfel dat, indien Wij ons vertrouwen stellen in Maria, Wij zullen merken dat zij nog altijd de zeer machtige Maagd is "die met haar maagdelijke voet de kop van de slang heeft verpletterd."* »

broeder Bruno van Jezus

« POUR L'ÉGLISE » deel IV: « *Face à la grande apostasie* » (1978-2005), 538 pp., 56 foto's, te bestellen door storting van 20 euro (incl. portkosten) op rekening nr. 000-3302057-80 van E. Govaerts, met vermelding: « Pour l'Église IV ».

Opgelet: dit is geen Nederlandse vertaling!